

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
Henderson 1-5311 — Henderson 1-5312
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)	
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town: (Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):	
For One Year—(Za eno leto)	\$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev)	5.00
For Three Months—(Za tri mesece)	3.00
For Canada, Europe and Other Foreign Countries:	
For One Year—(Za eno leto)	\$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev)	6.00
For Three Months—(Za tri mesece)	3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

Konflikt med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo z liberalnega vidika

To je zadnji članek v seriji, katere je priobčila napredna revija "The Nation" izpod peresa svojega korespondenta Aleksandra Wertha, ki je pravkar zaključil enega od svojih daljših obiskov v poveljni Jugoslaviji. Nam se zdi, da so si vtisi iz sedanjega Jugoslavije in njenem razmerju do Kominterni ne samo slikovito podani, temveč tudi zelo objektivno napisani. Če ima kateri od naših čitateljev kakšno komentarje o njih, jih bomo z veseljem priobčili.

(7)

V Jugoslaviji danes ni "liberalizma," ampak je pa več reči, vsled katerih je dežela jako drugačna kot pa so Sovjetska zveza in ljudske demokracije. Vlada precejšnja intelektualna svoboda več ali manj tiste vrste kot je obstojala pred dvajsetimi ali tridesetimi leti v Rusiji. Kar se kaže nov jugoslovanski film, se slišijo javno izražena najrazličnejša mnenja, in beograjska "Borba" ne priha na dan z nikakršnim "končnim pravdom," po katerem se mora poslej vsakdo ravnati, kakor to dela moskovska "Pravda." "Socialistični režim" se obče pri ne v zverženi obliki, ki jo najdemo pri Rusih; na nedavni znava za posebno prikladen v socialistični družbi, ampak razstavi jugoslovanskih slikarjev in kiparjev je bilo najti dela vseh šol, od novega "realizma" pa do francoske poimprionistične tradicije, ki je bila zastopana z nekaterimi umetnikov, ki pred vojno študirali v Parizu, in bili niso izobčeni kot "degeneriranci," dasiravno se abstraktna umetnost smatra za "proti-socialna."

"Lisenkoizem" v Jugoslaviji ni sprejet kot "končna resnica." (Lisenko je ruski znanstvenik, čigar razlaga o vlogi podedovanih lastnosti je danes v Sovjetski zvezi proglašena za edino pravilno in v soglasju z leninizmom-marksizmom. Op. ured.) Sam Kardelj je pred kratkim v govoru pred Slovensko akademijo ostro kritiziral vsako vmešavanje države v svobodno raziskovanje na polju znanosti. Država tudi ne določa točno, kaj bi ljudje morali čitati, kakšne igre in filme bi morali gledati, ali kakšne knjige bi morali študirati. Predmetni program v šolah in univerzah je mnogo bolj prožen kot v Sovjetski zvezi, in brez dvoma obstoji, kar bi se moglo imenovati "leninistična" želja po gojitvi zanimanja za kulturo zapadnega sveta. V vseh srednjih šolah se obvezno poučujeta najmanj dva tuja jezika, in ruščini se ne daje nobene prednosti, in stoji na istem mestu kot angleščina, francoščina in nemščina. Se bolj značilen pa je sklep za pouk latinščine v vseh srednjih šolah. Rusom bi vse to dišalo po "zapadnjaštvu" in "kzomopolitizmu." Ampak Jugoslavlani odgovarjajo, da z navajanjem mladine k zdravemu spoštovanju za umetniške in znanstvene pridobitve vseh narodov vzgaja duh prave mednarodnosti.

Nobena stvar ni izzvala več satiričnih komentarjev v Jugoslaviji kot sovjetske trditve, da so radio, parni stroj in vsemogoče druge iznajdbe v resnici odkrili Rusi. Morda najbolj jedki komentar o tem je bila karikatura v "Ježu," ki je prikazovala Karla Marksa, ki piše "Das Kapital" s Stalinovo sliko nad njegovo mizo.

Prav gotovo v Beogradu danes ne obstoja duhovna in intelektualna tiranija tiste vrste, ki sem jo videl prošlo zimo v Pragi. Ljudje govorijo in zabavljajo mnogo bolj svobodno, kakor bi si drznili v Pragi ali bi mogli pred dvema letoma v Beogradu. Vendar pa je Jugoslavija policijska država. Mnogo ljudi je v ječi, nekateri po dveh letih še vedno "čakajo obravnavo." V tirjativah živeža od kmetov so oblasti često breobzirne, zlasti kadar izsledijo, kar smatrajo za prevaro in sabotažo. Toda splošna zavest "ruske nevarnosti" je očitno povečala narodno solidarnost. Bivši srednji sloj očituje manj sovražnosti do režima kot poprej, in vladna strogost se vzporedno s tem manjša.

Vsega tega pa ni smatrati za "titoistični buržoazni nacionalizem," o katerem radi govorijo Rusi. Buržoazija, z izjemo nekaterih srbskih in hrvaških "kulakov," je dokončala. In ako so kulaki v nekaterih delih dežele še vedno izzivalni, se to pojasnjuje na ta način, da vsled praktičnih okoliščin ne bi bilo umestno forsirati kolektivizacije v tem času, in tudi sicer "mi Jugoslavlani ne verujemo v pokončanje enega čelaga razreda," kakor so Rusi naredili s kulaki. Jugoslavlani radi poudarjajo, da "Jugoslavija nima Sibirije," in da v Jugoslaviji nikoli nihče ne "izgine." Zanimivo je, kako se jugoslovanski tisk zgraža nad "nečuvnimi metodami" NKVD-a, kakršne se uporabljajo s strani sovjetskih učencev na Češkem na nekaterih Jugoslovanih v čeških ječah. Časniško obsojanje metod, ki jih uporablja NKVD, utegne upravičiti nekoliko ironič-

UREDNIKOVA POŠTA

V nedeljo bomo rajali na izletniški farmi SNPJ

Cleveland, O. — Poletna doba je kaj kratka — le še štiri ali pet nedelj imamo na razpolago in pikniške sezone na prostem bo konec.

Predno nas prehitijo deževni in mrzli dnevi, pa se hočemo v polni meri naučiti toplih sončnih žarkov, ki se nam nudijo na svežem zraku v prijetnem okolišju in ozračju — na naši izletniški farmi SNPJ, na Chardon in Heath Rd.

Naše društvo "Naprej" št. 5 SNPJ je eno največjih v Clevelandu. Naše članstvo tvorijo pionirji, ki so orali ledino pred 40 in več leti, in njih potomci, katerih imamo prav lepo število. V nedeljo se bomo skupno zbrali na tej naši farmi, za katero je društvo prispevalo lepe vso- te, da je danes v ponos nam clevelandskim članom SNPJ. To so edini izletniški prostori, kamor lahko pridemo naj si bo na soboto ali nedeljo in najdemo znanje, s katerimi lahko pokramljamo in se razvedrmo v hladni senci. Niti ene nedelje ni v letni sezoni, da ne bi bilo tu kaj piknika. Zdjaj je dvorana lepo urejena in obširna, da se tudi v slučaju dežja lahko spravimo notri in se zabava nadaljuje.

Zadnjo nedeljo smo se sestali tamkaj s starimi znanci iz Sharona, Pa., to je Joško Cvelbarjem, njegovo ženo Pepco, Mrs. Gorenc in Mrs. Bitenc, pa je Joško obljubil, da se vidimo tudi prihodnjo nedeljo, 6. avgusta. Torej, bomo videli. Nič ne bo napačno, če se jim pridružijo tudi drugi Sharončani, kot so Tone Bogolin in njegova boljša polovica ter bratke hčerke, Trobentarjevi in drugi, ker pot za vožnjo je lepa in nekateri niso še videli teh lepih prostorov. Če bo sreča mila, bomo tudi katero zapeli s Girardčani kot je Tone Nagode, Jože Piškur, France Lozar, Frank Previc, John Košin, John Bogatay, itd., iz Warrenna pa Rudy in Jennie Opalk.

Kar lepa bo, če se nam pridružite.

Torej, v nedeljo bomo veselo in korajžno rajali na farmi SNPJ, kjer bomo prepevali, da bo odmevalo iz vseh štirih strani. Kaj vse je naš pripravljani odbor preskrbel ne bom opisoval, vem, da boste vsi zadovoljni z raznimi okrepčili, s katerimi bodo postregle prijazne kuharice in pridni natakariji. Za srbeče pete bo igrala izvrstna godba, torej bo prav lepo.

Na svidenje!

Louis Pire.

Naročajte, širite in čitajte "Enakopravnost!"

Izlet zbora "Slovan"

Euclid, Ohio. — Kakor vsako leto, tako se je zbor Slovan odločil, da tudi letos priredi svoj izlet za pevce in delavce, ki nam pomagajo pri vsaki prireditvi. Brez te pomoči nam ne bi bilo mogoče imeti takega uspeha, kot ga običajno imamo, zato pa si štejemo v dolžnost, da pripravimo izlet, na katerega povabimo vse te naše dobre sodelavce. Nam je nemogoče obveščati vsakega posebej pismeno ali telefonično, zato apeliramo, da bi vsi podporni člani, pevci in pomočniki upoštevali te vrstice za vabilo. Pridite prav vsi, tisti, ki ste pomagali, kakor tudi tisti, ki boste nam še v bodoče lahko kaj dobrega storili.

Ta izlet se vrši na prijazni farmi Mr. in Mrs. Lampeta. V splošnem se ve kje je ta prostor, tisti pa, ki ne veste, pa se peljite po White Rd. do Bishop Rd. in boste kmalu na mestu. Člani in pevci, pripeljite tudi svoje prijatelje, ker bo zabave na koše za vse. Godba bo vesela, ko bo naš pevec Grabnar raztegnil svojo harmoniko, Andy Ogrin bo pa pomagal na svojih trobenti, da bo vse plesalo in vsi bomo pozabili na svoj revmatizem.

Izlet se vrši v nedeljo, 6. avgusta, torej na svidenje!

Naše prihodnje pevske vaje se vrše v torek, 8. avgusta ob 7:30 uri zvečer. Znano je že, da se pripravljamo za koncert skupnih pevskih zborov, zato ne sme noben pevec zamuditi niti ene vaje. Čas gre hitro naprej, in koncert se vrši 24. septembra. Naš pevovodja Frank Vauter se zelo trudi, da bo koncert uspel, torej je naša dolžnost, da ž njim sodelujemo. Čital sem dopis Mrs. Jesenko, ki me je zelo vzpodbudil, da sem sklenil, tudi napisati par vrstic o tem našem skupnem koncertu. Tako bi moral vsak pevski zbor, ki sodeluje pri temu koncertu, reklamirati prireditelje, da bo javnost v naprej vedela, da se pripravljajo zelo velik festival. Torej, se pa še pozneje kaj oglasi o tej prireditvi.

Za sedaj, naj končujem in vam klčem na svidenje v nedeljo pri Mr. in Mrs. Lampe.

Frank Rupert.

UMRLJIVOST V EVROPI

Po poročilu Svetovne zdravstvene organizacije se je v zadnjih petih letih zmanjšala umrljivost v Evropi za 42%. Organizacija je izvedla raziskovanje v zahodnoevropskih državah s skupno 203 milijoni prebivalcev. Ugotovila je, da se je število smrtnih primerov, ki je znašalo l. 1900 — 4.178.000, sedaj zmanjšalo na 1.752.000. Umrljivost je posebno padla pri otrokih do 5 let.

"CARE" zdaj lahko pošilja zavoje v Jugoslavijo

New York, N. Y. — Prijatelji in sorodniki zdaj lahko pošljejo darilne pakete živim in blaga svojim v Jugoslavijo potom organizacije "CARE" (Cooperative for American Remittances to Europe).

Paul Comly French, vrhovni direktor Care, je naznanil te dni, da je bil z jugoslovansko vlado podpisan sporazum za pošiljanje CARE paketov in knjig v Jugoslavijo.

Tozadevna pogodba s Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo garantira carině-prosto in uvoznine-prosto dostavo Care paketov ozir. daril in obnem določa, da prejemniki takih daril ne bodo radi tega prikrajšani na živiliških in drugih odmerkkih. CARE bo sama vodila in urejala podrobnosti dostave ter bo vsakemu pošiljatelju poslala podpisano potrdilo prejema darila po obdarovalcu.

Tako je objasnili Mr. French, ki je tudi povedal, da so se pričela pogajanja v to smer lanske poletje za časa njegovega obiska v Jugoslaviji ter je ista zdaj zaključil Philip Nelbach, bivši načelnik Zdr. odbora za jugoslovansko pomoč in zdaj član Direktorskega odbora CARE, nedobičarske agencije, sestoječe iz 26 ameriških pomožnih organizacij.

AMERIŠKI TURISTI V NEMČIJI

Javljajo, da se je 200.000 ameriških turistov prijavilo, da bodo prebili počitnice v Zahodni Nemčiji. Nemška hotelska industrija razpolaga samo s 185.000 posteljami.

URAN V BLIŽINI DRESDENA

Sovjetske oblasti so začele z raziskovanji področja Reichenberg v bližini Dresdenu. Dognali so, da so v tej pokrajini nahajališča uranove rude. Prvi uspehi so baje zadovoljivi. Postavljena je bila posebna komisija, ki naj organizira dotok delovne sile na nova nahajališča.

PADANJE AMERIŠKE ZALOGE SUROVE NAFTE

Zaloga surove nafte v Zedinjenih državah je v manj kot dveh mesecih že osemkrat padla. Po poročilu ameriškega rudarskega urada so se vse zaloge surove nafte v Zedinjenih državah v tednu, ki se je končal 11. februarja, zmanjšale za nadaljnjih 2.667.000 sodov. Od tega se je zaloga domače surove nafte zmanjšala za 1.702.000 na 238.758.000 sodov, zaloga tuje nafte pa za 965.000 na 6.692.000 sodov.

Mestna ekonomija goji vsak dan več zelenjave

Murska Sobota, 4. julija — Mestna ekonomija v Murski Soboti pomaga pri dopolnilni prehrani mestnega prebivalstva, saj s svojo vrtnarijo zalaga vse mestne menze in trgovino za sadje in zelenjavo.

Ekonomija meri 129 hektarov, od česar je nad polovico ornih površin, kjer so zasejali 8.08 hektaroc pšenice, nekaj več rži, pet hektarov ječmena, 2.80 hektara inkmarnatke, 5.60 hektarov ovsa, šest hektarov korusu, osem hektarov krompirja, tri hektare fižola in večje površine ostalih površin. V novih hlevih rede 15 konjev, 43 goved in 56 prašičev. Zaradi velike potrebe zelenjave v Soboti, saj je v mestu okrog 3.000 ljudi, ki so navezani deloma na menze, deloma pa morajo zelenjavo kupovati na trgu, bodo vrtnarstvo na ekonomiji dvignili na maksimum. Tako bodo število toplih gréd povečali na 200, kar bo zadovoljevalo potre-

KOROŠKE VESTI

Šikaniranje slovenske šolske mladine

Značilne za razmere, ki mora v njih živeti naša slovenska koroška mladina, so okoliščine v zvezi z Materinskim dnevom v Doberli vesi. Že pred prireditvijo so se pojavljali med vajami za nastop slovenskih otrok orožniki z očitnim namenom ustrahovati sodelujočo šolsko mladino. Dekleta, ki so sodelovala pri tej prireditvi, niso dobila od razpiztega nadučitelja Koestingerja dovoljenje, da bi smela eno uro preje iz šole. Toda vsi ti in podobni ustrahovalni poizkusi niso dosegli svojega namena. Naša vrla mladina je uspešno sodelovala v okviru Materinskega dne.

Po prireditvi pa so bili slovenski otroci izpostavljeni v šoli najhujšim šikanam s strani učiteljev, pa tudi hudobnim opazkam s strani nahujskanih sošolcev. Učitelj Fuiko jim je grozil in dejal, naj bodo vsaj oni pametni, če so že starši tako nemni. Eden od součencev je zaklical slovenskim dekletom: "Obesili vas bomo." Ta gonja kaže posledice šovinistične in proti slovenske vzgoje na šoli v Doberli vesi, za kar nosi polno odgovornost znani prenapetež nadučitelj Koestinger, ki je dal popisati vse otroke, ki so nastopili na omenjeni prireditvi.

Zaradi takšnih razmer in dogodkov je dr. Luka Šijenčnik kot podpredsednik Demokratske fronte delovnega ljudstva odločno protestiral pri Okrajnem šolskem nadzorniku v Velikovu, ki je obljubil, da pojde sam v Doberlo ves, da bo pred razredom popravil storjene napake in da bo proti učitelju Fuiku uvedena disciplinska preiskava. Ne bomo dopustili, da bi našim otrokom grozili šovinistični učitelji zaradi tega, kar sodelujejo na slovenskih prireditvah.

Po Koroških vaseh

V Kotmari vesi so priredili naši najmlajši svojim materam prirčno slavo. Darila otrok so prišla res iz src in so tudi našla svojo pot nazaj v materina srca.

V Selah smo pokopali Matevža Travnika. Pokojnik je bil vse svoje življenje zavezan Slovenec in je v tem duhu tudi vzgojil svoje otroke.

Zveza slovenske mladine je imela te dni v celovškem radiu svojo lepo uspešno radijsko oddajo v okviru "Glasa mladine."

PROSTA SMRTNINA ZA VOJAKA

WASHINGTON, 1. avgusta. — Odbor za eksekutivne izdatke v poslanski zbornici je danes priporočil, da bi vlada prenehala prodajati našim vojakom zavarovalnino ter da naj raje izplača brezplačno posmrtnino.

OBROBNE OPAZKE

(Nadaljevanje s 1. strani)

kopravnost;" če med njima obstoj kakšna zveza, ta zgodovina molči.

Omenjena je tudi American Home Publishing Company, ampak na "Ameriško Domovino" je ta nesrečni zgodovinar čisto pozabil.

Frank J. Lausche je v knjigi seveda pogosto omenjan, kot sodnik, kot župan Clevelanda, in končno kot dvakratni governor države Ohio. Ampak ravno na tej točki se razgalja usodna pomanjkljivost tega in podobnih del, ki imajo veljati za zgodovino.

Meni bi se zdelo (ne glede na mnogo, mnogo drugega, kar bi se v taki zgodovini Clevelanda moglo povedati o Slovencih), da bi na primer enostavna ugotovitev dejstva, da je bil Lausche prvi župan Clevelanda in prvi governor države Ohio, ki je bil sin naseljenec (slučajno slovenskih), to se pravi, "second-generation American," na vsak način spadala v knjigo.

Taka ugotovitev bi pomagala osvetliti značaj mesta in njegovega prebivalstva—skratka, povedala bi več o tem, kar se običajno imenuje "the American Melting Pot," in pa o praktičnem delovanju politične in socialne demokracije v tem "Melting Potu," kakor pa nebroj brezbarvnih podatkov brez komentarja ali pa s takimi šablonskimi komentarji, kakor je razvidno iz gornjih citatov.

Z zgodovinskega vidika ni toliko važno, kdo in kaj je Lausche, ampak kaj je tipično ameriško vlemesto sredi dvajsetega stoletja naredilo iz moža kot je Lausche.

Chicago bi služil za tak historičen primer župan Čermak, katerega je v Miami, Fla., ubila krogla, ki je bila namenjena za predsednika Franklina D. Roosevelta. Koliko pove ta okoliščina!

To je samo en primer, očiten meni kot enemu čitatelju.

Pomnožiti bi se dal na tisočkrat iz vsakovrstnih plasti življenja takega mesta kot je Cleveland.

En sam incident iz slovenske preteklosti v Clevelandu, ki mi sili v spomin—slavni kreg, čigav spomenik naj bo prvi postavljen v Jugoslovanski kulturni vrt: Cankarjev ali Baragov? In pa tista famozna "tatvina" Cankarjeve sohe iz mestne šrambe v Gordon parku.

To je material ne le za zgodovino, temveč tudi za satirično literaturo!

Ampak ne smete me napačno razumeti in vzeti teh besed za grajo. Knjiga je kot splošna kronika najbolj vidnih dejstev v resnici hvale in priznanja vredno delo.

Postavil jo bom na polico, kjer bo lahko dosegljiva, in vem, da jo bom vzel še marsikdaj v roke in jo z zanimanjem in haskom prebiral.

Je tudi izvanredno bogato ilustrirana.

Predno končam, naj še omenim, da sem se med pisanjem te kolone spomnil na famozni rek pokojnega Henry Forda, ki je ob neki priliki dejal, da je zgodovina "bunk," ali kakor bi rekli po naše: "traparija."

Učeni ljudje so bili radi dotične izjave zelo hudi na Forda in so ga imenovali bedaka. Kaj je Ford s tem mislil?

Če vročina teh pasjih dni ne bo prehuda, se utegnem prihodnji teden ustaviti ob tej krilatici možaka, ki je postavil Ameriko in pol sveta na gumijska kolesa.

(Ponatis iz "Ljudske pravice")

ZAKAJ KUKAVICA NE GNEZDI?

Svoje dni so nekateri mislili, nekateri pa še danes mislijo, da kukavica iz lenobe ne gradi gnezda. O tem živi celo zgodba.

Učitelj vpraša dijaka: "Kaj pa ti misliš?" "Kukavica."

"Zato, ker sama ne vali svojih jajc."

Glejte kakšna lenuhinja! Vendar je treba predvsem opomniti, da kukavica ne gradi take trditve ne samo s kukavice, temveč z vseh drugih ptic, ki spuščajo svoja jajca v tuja gnezda. A s tem se ukvarja 40 različnih kukavičjih vrst, 3 vrste meharjev, 3 afriške tkačice in celo afriška raca, ki vzbujajo dojem poštene, dostojne ptice.

Razen tega moramo naglasiti, da neke vrste kukavice same delajo gnezda in same izležejo jajca. Na ta način, ako želimo zmanjšati kukavice, pa vzrok njenega priživništva (parazitstva), tedaj mora ta nedolga lastnost zadeti takisto druge ptice prisklednice, poleg tega pa — oprostite te obtožbe — častitljive kukavice, ki same gnezdit, je še drugo vprašanje: zakaj so ene kukavice leno, druge pa ne, in čemu so vse race pridne, zgolj ena pa lena? Po vsem videzu pa je kukavičja lenoba bolj podobna izmišljotini kakor resnici.

Ali so globlji vzroki tega pojava? Je li kukavica od nekdanj podvalila jajca v tuja gnezda ali pa morda postopoma izgubila nagon za gnezdit? Ali obstojajo neki posebni pogoji, razen želje po brezposelnosti, ki so privedli ptice priživnice, da so opustile gnezdanje?

So li verjetneje domneve kakor legenda o leni kukavici. Pri racah n. pr. je moglo nje zaje-

dalstvo nastati spričo nedostatka ugodnih gnezdišč. Mi vemo, da tudi druge račje vrste v takem izjemnem položaju polagajo jajca v gnezdo svojih soplemenic. Mogoče se je vprav zaradi tega pri južnoafriški raci utrčila postopno navada, ne imeti lastnega gnezda.

A za kukavico, ki bi utegnila vselej najti dovolj prostora za gnezdenje, ta razlaga očitno ne drži. Neke vrste kukavic neso jajca v skupno gnezdo, ena od njih pa vali in pita. Morebiti se je pri njih ta pojav udomačil kot posledica tega, da je čas med znesenjem posameznih jajc precej velik. Na ta način je naravni nagib za gnezdenjem stopnjema izginil. Do nekod je nemara v tej smeri vplival še vzajemni odnos med samcem in samico: število možkih je znatno večje, se zdi; zaradi tega se pri kukavicah ne delajo zakonski pari. Na koncu obstoji še domneva, da oblika gnezda in nesenje jajca učinkuje na ptico priživnico, gonec jo na čim hitreje odlaganje jajca.

Vendar pa nobena od naštetih dozdev zase niti vse skupaj ne pojasnjujejo zadosti vzrokov za pospeševanje priskledništva, še manj pa njegovega pomena v biologiji in razvoju ptic. To pomikavnejše vprašanje v življenju ptic še čaka svojega Kolumba in samo bodoča pokolenja prirodoslovcev bodo mogla dati nanje jasen in točen odgovor, zasnovan na opazovanjih in dejstvih.

V priživništvu naše kukavice obstoje mnoge posebnosti, katerim mora opazovalec posvetiti paznjo in ki presenečajo s smotnostjo prilagojevanja te ptice k svojstvenemu njenemu načinu obnašanja.

Kukavice pri nas podtikajo

svoja jajca pticam raznih vrst, a posebno 20 do 25 vrstam.

Po velikosti so te ptice navadno manjše od kukavice. Ako bi velikost kukavičjega jajca ustrezala njeni velikosti, to je bila znatna, tedaj bi ptičice pustile svoje gnezdo, zapazivši v njem tuje jajce, ali pa bi se trudile, da se ga iznebijo. To se res godi pri nekih pticah. Stvar je pa taka, da so kukavičja jajca mnogo manjša, kakor bi mogli pričakovati. Po svojem obsegu so malo večja kakor pri lastnikih gnezda. Razen tega pa vsaka poedina kukavica podmeta jajca samo v gnezda ene in iste vrste ptic in opazovalci so dognali, da se barva kukavičjega jajca ujema z jajčo barvo lastnikov gnezda.

Večina ptic nese jajca zjutraj, neke vrste kokoši pa zvečer, a kukavica samo podnevi. Če se spomnimo, da ptice čez dan navadno iščejo hrano, potem nam bo jasno, koliko je kukavici olajšano podtikanje jajc s tem, da ona znese zgolj za dne. Včasih spusti kukavica jajca naravnost v gnezdo, nato pa ga prenese, držeč ga v kljuno. Jajčja lupina je debela in trdna, jajce majhno, kar vse lajša prenašanje.

Kukavica podvali jajca le v tista gnezda, v katerih je lastnica že pričela nesti svoja, nikoli pa ne v stara, zapuščena gnezda. Zanimivo je, da po kukavičjem prispevku število jajc v tujem gnezdu ostane vselej isto, kajti eno jajce kukavica ali vrže ven ali pa odnese.

Kukavičica v jajcu se hitreje razvija kakor zarodek pri drugih pticah. Izleže se pred drugimi, čisto gola, boleha. Izpočetka molči, nema je; če bi bilo drugače, bi gospodarja utegnili zaslišati prevaro in bi mlado kukavico izvrgla ali ne pitala.

Prve dni po izzeženju napravi kukavičica nekaj, po čemer bi se mogla smatrati kot najnevarnejši in najsurovejši stvor, ako bi to delala zavestno.

Iz gnezda namreč vrže vse mladice ter ostane sama. Le v dokaj redkih primerih, kakor kukavica podvali svoje jajce poleg že skoraj izvaljenih jajc in se domači, mladiči prej izležejo kakor pritepenka, ter so že krepki, ostanejo pri življenju ali vsaj nekateri.

Kaj naganja mlado kukavičko na tak postopek? Dognano je, da je gola hrbtna koža kukavičke močno občutljiva. Pri dotiku tujega telesa na hrbtu kukavička nehoti želi vreči raz sebe predmet, ki jo vznemirja. V ta namen dela skrajna gibe, ki ji pomagajo premestiti ta predmet v dolbino, ležečo na doljnem delu hrbta, za tem se pomakne h kraju gnezda, držeč nevshečni predmet s peruti, se upre z glavo v gnezdo, dvigne zadnji del telesa in skuša s suvanjem prevaliti svoje breme čez rob gnezda. Če je kukavica velika, tedaj je dotikanje z ostalimi golci neizbežno, zlasti če je gnezdo majhno. Tako brez vsake zle namere kukaviček postane ubijalec bratcev pognezdičev. Domnevati smemo, da se smisel te pojave krije z individualnim prilagojevanjem kukavice k posebnim pogojem rasti. Ako bi njeni tovariši pognezdiči ostali pri življenju, tedaj bi jih roditelji ne mogli s požreš-

no kukavičko vred oskrbovati s potrebno hrano. Pripovedka, da mlada kukavica požre ostale goliče, je nesmiselna, saj se še odrasla kukavica hrani samo z žužki in golaznijo. Po takem se moramo samo nasmejati, prebravši v knjigi "Naravoslovski zbornik" le te vrstice: "Mati se bo silno čudila, kadar" upa dobiti od novorojenca ljubezen zase. Ta pošast po nekoliko dneh požre one ptice, v katerih gnezdu je bila vzgojena in podobno mesožeru ubija in požira dozdevno mater."

"Lovec"

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o dogodkih po svetu in doma!

BARVNA KERAMIKA V KAMENI DOBI NA OTOKU HVARU

Pod tem naslovom je imel jugoslovanski znanstvenik profesor Frank Novak poročilo pred znanstveniki, ki so se zbrali v Rimu na mednarodnem kongresu prazgodovino Sredozemlja. Referat profesorja Novaka, ki je obravnaval obdobje od tretjega do drugega tisočletja pred našim štetjem, je vzbudil posebno zanimanje, zlasti zaradi obširne dokumentacije, ki je bila v edinstvenih vzorcih, ki so jih našli na otoku Hvaru in ki se bistveno razlikujejo od vseh ostalih, ki so jih doslej našli na obalah Jadrana.

Gradivo je vzbudilo posebno pozornost pri britanskih arheologih, ki se že dobrih 25 let ukvarjajo s tem problemom. Profesorja Novaka so prosili, naj v Neaplju ponovi svoje predavanje in navede obširnejše podrobnosti o tej doslej neznani kulturi. Profesor Novak je izjavil, da raziskovanja, ki so se začela že leta 1940, zaradi brezprižnosti vlade v stari Jugoslaviji niso uspela. Šele po vojni,

ko je ljudska oblast materialno podprla raziskovanje, je delo hitro in uspešno napredovalo. Poleg referata profesorja Novaka je največ zanimanja vzbudil referat znanstvenika Halet Jambel, ki je poročala o dvojezičnih napisih na spomenikih, ki so jih odkrili na področju Taurusa v Mali Aziji. Ti spomeniki izvirajo iz devetnajstega stoletja pred našim štetjem.

Z njihovo pomočjo je mogoče razvozlati skrivnosti hieroglifске pisave. Italijanski znanstveniki so poročali o izkopaninah v Pestumu poleg Neaplja, kjer so našli etruščanske spomenike. Dela pri teh spomenikih pa niso uspela, kajti ameriške vojaške oblasti so leta 1944 prav na teh nahajališčih gradile vojaško letališče.

ZAVAROVALNINO

proti

ognju, tatvini, avtomobilskim nesrečam, itd.

preskrbi

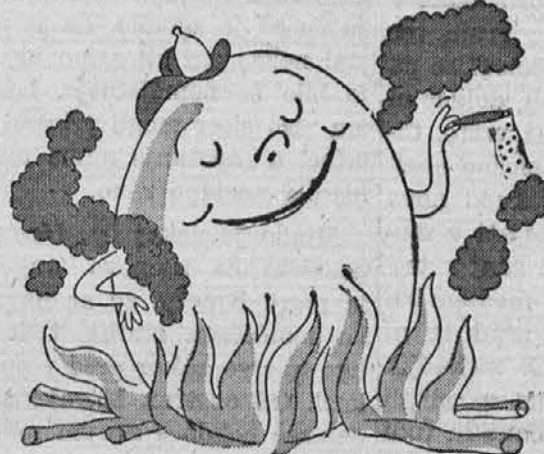
Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVENUE

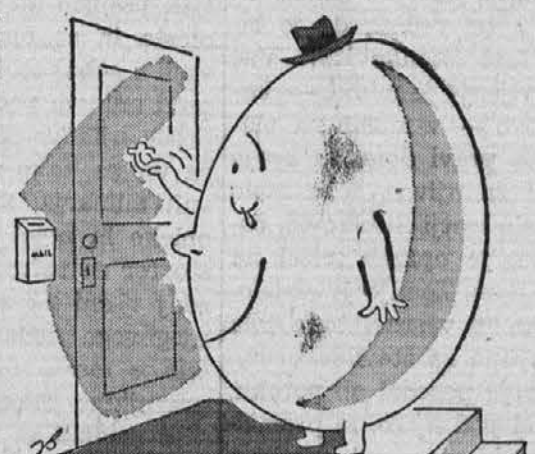
Pokličite:

ENDicott 1-0718

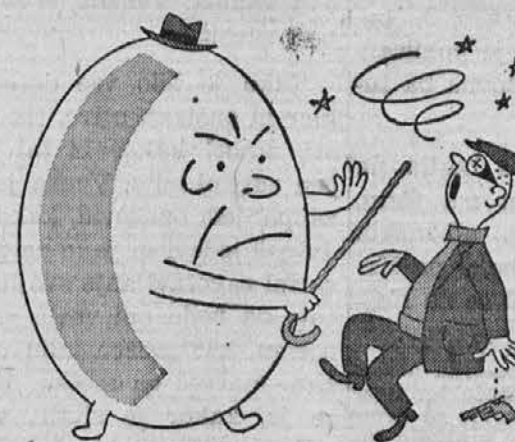
Heard of the "NEST EGGS" that

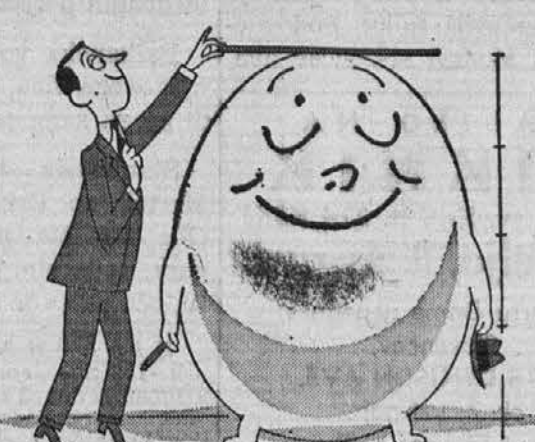
... RESIST FIRE?

... RETURN, IF LOST?

... REPEL BURGLARS?

... GROW 1/2 IN 10 YEARS?

BELIEVE IT OR NOT, "nest eggs" of U. S. Savings Bonds have such amazing abilities!

For the U. S. Treasury registers every Bond's serial number with the owner's name. If destroyed by fire, stolen, or lost, a new Bond is issued to him.

Yes, with your money in Savings Bonds,

you can't lose a cent. In fact, you automatically make 4 dollars for every 3 invested, in ten short years!

So, join the Payroll Savings Plan where you work or the Bond-A-Month Plan at your bank today.

Either way, you'll start gathering safe and profitable "nest eggs" automatically!

Automatic saving is sure saving— U. S. Savings Bonds ENAKOPRAVNOST

This is an official U. S. Treasury advertisement—prepared under auspices of Treasury Department and Advertising Council.

Edison Mural Attracts Visitors to Ohio Capitol

Many people are visiting the capitol in Columbus to see the mural depicting events in the life of Thomas Alva Edison which the electric light and power companies of Ohio presented to the people. The mural, painted by Howard Chandler Christy, dramatically presents familiar chapters in the life of the inventor of the electric incandescent lamp and the father of the electrical industry. Those present at the unveiling of the mural this week included, left to right: Governor Frank J. Lausche; Elmer L. Lindseth, president of The Cleveland Electric Illuminating Company and president of the Edison Electric Institute; and Mrs. Madeleine Edison Sloane, daughter of the late inventor.

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

John Oblaka

1146 East 61st St. - Henderson 1-2730

Prežihov Voranc:

NAGRADA

(Nadaljevanje)

"Vidiš, kako si neumen!" je začel gospodar razlagati. "Kdo jih tudi ne delaš, moja prodajalca jih tudi ne dela. Cene delajo drugi in to nas bo vse skupaj uničilo. Pri meni je še tako vse malo ceneje kakor pa drugod, le prepričaj se sam." Po teh besedah je potegnil iz jopiča veliko denarnico, izvel iz nje svetel, skoraj nov tisočak in ga položil pred očeta na mizo z besedami: "Tako, zdaj sva pa uredila!"

Očetu so se na mah podrli vsi načrti, ki jih je več kakor tri

mesece sam pri sebi koval. Bil je prepričan, da mu bo ostalo vsaj nekaj tisočakov, s katerimi bo lahko oblekel družino in si morda mogel kupiti še kravo, o kateri so doma že dolgo sanjali. Sedaj je vse to šlo k vragu. Jega za ga je dušila kar očitno, in najrajši bi bil udaril po mizi, vendar si ni mogel pomagati, ker je bil od gospodarja odvisen. Zato se je počasi vdal, toda denarja na mizi se še ni dotaknil, ampak je vzdihnil:

"Za ta denar smo delali vsi skupaj, več kakor štiri mesece."

"Boga zahvalite, da sploh lah-

ko živite!" je vzdihnil zdaj tu gospodar.

Oče je umolknil in se predal svojim mislim, gospodar pa je začel vstajati in se spravljati iz hiše. Tedaj se je oče opogumil in rekel:

"Otrokoma ste zadnjič tudi nekaj obljubili, ker sta tako pridno delala."

"Otrokoma!" se je tedaj začel gospodar ter pogledal nazaj proti mizi, kjer je sedel oče. "Saj sem vendar tebi plačal, kar sem ti bil dolžan. Če otrokoma kaj gre, bi jim moral ti plačati."

Gospodarjev glas je bil tako težak, da je ubil vsak živ odmev v sobi. Vendar je mati še imela toliko poguma, da se je potegnila za otroke:

"Otrokoma bi nekaj že lahko dali. Saj je več veselja, kakor

pa je vse skupaj vredno."

Gospodar je napravil zelo resen obraz in rekel:

"Nobene besede več o tem. Verjemite mi, da me ta drva že tako predragi pridejo. To res ne gre. Bomo pa prihodnjič napravili, kadar boš spet kako delo opravil."

V sobi je postalo zdaj naravnost mučno. Oče je nepremično sedel in strmel nekam čez mizo, mati je tako tiho obstala za ognjiščem, da je bila podobna lotovemu steburu, medtem ko je Lenčka in Aneja stisnili pri srcu. Ta tesnoba je bila tako huda, da se jima je v prsih posušil jok, ki sta ga hotela najprej izbruhniti iz sebe. Vse sanje, ki sta jih gojila ves čas med delom, so izpuhtele, kakor izpuhti dim nad domačo hišo. Njuni nedolžni srca sta bili grdo razočarana. Prvi v življenju sta spoznala, kaj je laž, in zato je bil

njun občutek grd in bridek. Ko sta otroka zadušila jok, se je tisti grenki občutek počasi spreminjal v srd na gospodarja. Odračje v sobi je postajalo sovražno. Gospodar je to začutil, zato je hitro odšel iz hiše in izginil.

Družina je ostala sama v sobi in dolgo molčala. Oči so se ji zameglele od enake čudne megle, da so komaj razločili temne stene, ki so jih obdajale. Trajalo je precej dolgo, preden so si mogli pogledati v oči. Prvi je prelomil molk oče, ki je stisnil pesti in glasno zaklel:

"Hudič ga vzemi ...!"

Šele čez dolgo časa je popravi-

l: "Je že tako! Mi si ne moremo pomagati, ker smo siromaki ..."

In čisto nazadnje je rekel s spreminjenim glasom:

"Nekoč bo že bolje ..."

Za njim je rekla mati, ki je ves čas nepremično strmela nad ognjiščem, kjer je čobril (gorel) majhen ogenj:

"To so grdi ljudje, ki nobene-ga ne poznajo."

Lenčka in Aneja sta spočetka bila vsa otrpla in sta le počasi prihajala k sebi. Tisti grdi, dotleji nepoznani občutek, ki se je po gospodarjevi laži naselil v njunih mladih srcih, se nikakor ni hotel odstraniti iz njiju. Lenzel je kakor polž po vseh žilah. Ni pa bila samo izgubljena nagrada, ki ju je grizla, bolelo ju je tudi, ker sta videla starše žalostne in pobite. Tedaj se jima je zdelo, da morata onadva nekaj reči, da bosta oče in mati zopet vesela, ker je bila njuna izgubljena nagrada vsega tega kriva. Nista pa vedela, kaj naj rečeta, da bosta očeta in mater

razvedrila, le nekaj lepega sta hotela povedati.

Gnana od neke nevidne sile sta se oba hkrati zagnala raz klop in stopila sredi sobe, kjer sta obstala ter se držala za roke. Njiju ličeca so bila rdeča in njune oči svetle. Tiste besede, ki sta jih hotela izreči, pa niso hotele iz ust, zato se je Aneja zadržala na ves glas:

"Oče, ko bom velik, bom šel v dolino ...!"

Ko je to izgovoril, je imel solzne oči, toda ne od žalosti, ampak od jeze.

Nekaj velikega, toplega in zmagovalnega je bilo v njegovem glasu. Lenčka ni rekla nič, toda njena roka je krepko stisnila bratovo ročico. Pred njima je zamigljala bleščeča se dolina z reko, železnico, belo cesto in črno tovarno na sredi. (Konec)

ANTON INGOLIČ:

KRUH

NOVELE

Že od nekdaj so imeli Stankovići svoj mlin v grapi za mestom, svoj mali mlin s koščkom zemlje. V mestu so pripovedovali, da so bili Stankovići svoj čas bogati kmetje, obširne planine nad Zajčarom so bile njihove, toda Vaskin praded se je bil sporekel s turški gospodarji in moral je zapustiti svoje planine, ovce in bogate njive koruze ter z nekaj zlatniki pobegniti v Moravsko dolino. Kupil je zunaj mesta njivo, jo posadil in čakal, da se bodo časi izboljšali, ko se bo vrnil na svoje. V čakanju so mu kopneli zlatniki in minevala so tudi leta: sin je dobil od očeta samo majhno kočjo z njivo ob potoku. Časi so se končno izboljšali, toda sin ni mogel več dobiti očetovega posestva, bilo je že v drugih, tretjih rokah in nihče ni hotel vedeti, da je bilo kdaj last Stankovičev. Vse sinovo življenje je minilo — kakor očetovo — v mislih na planine in na pravi dom, za svojo kočjo in za njivo je le malo skrbel. Šele tretji Stankovič, čokati Jovo, je opustil misel na nekdanji dom. Zemljo je obdeloval pridno in vestno, toda bila je premajhna za številno družino. Često je posedal ob potoku, ki je tekkel pod njivo, in premišljal, kako bi pripravil otrokom boljši kruh. Bil je počasni misli, zato je šele na starost našel rešitev: tu ob potoku je treba postaviti mlin. Pod mestom na Moravi sta sicer dva,

VABILO NA PIKNIK

Društva sv. Križ št. 214 KSKJ
v nedeljo, 6. avgusta

na vrtu Doma zapadnih Slovencev,
6818 DENISON AVE.
ob 2. uri pop.
Igra Mauser godba

OPERATORJI

izurjeni na
W. & S. 13 Gear Hobbers,
Engine Lathe,
za nočno delo.
Visoka plača od ure, poleg
dodatka za nočno delo.
Vpraša se pri
Cleveland Worm & Gear Co.
3249 East 80th St.

Za točno in zanesljivo
postrežbo

ako želite prodati ali kupiti hišo ali
večje poslopje v vzhodnem delu
mesta, se obrnite na nas.
Govorimo slovensko.
BEACHLAND REALTY
767 EAST 185th ST., IV 1-1012

IZDAJA ŠT. 2 SEDAJ PRIPRAVLJENA! "JUGOSLAVIJA"

Nova ilustrirana
ČETRTLETNA REVIVA
v angleščini in srbo-hrvatiščini
• 35 strani obsega 40 članek, krasno
ilustrirani, o srednjeevropskem
jugoslovanskem slikarstvu in ki-
parstvu.
• Več kot 15 člankov o življenju v
Jugoslaviji danes.
• 250 fotografij, mnogo v barvah.
• Kratke povesti in pesmi sodob-
nih jugoslovanskih avtorjev.
100 strani privlačnega gradiva
POSAMEZNA IZDAJA \$1.00
20% popusta prodajalcem knjig
Naročite sedaj od Dept E
Yugoslav Information Center
36 Central Park South, N. Y. C. 19

STAKICH FURNITURE CO.

Quality at a Price — Easy Terms

IVanhoe 1-8288—James D. Stakich—16305 Waterloo Road

toda njegov bi bil skoraj tik ceste, pri vhodu v mesto. Za kmeta, ki ima opravke na sod-niji ali drugod, kot nalašč: med potjo odloži žito in nazaj grede vzame moko.

Njegov sin Vaska je očetovo zamisel dolgo preobračal in gledal od vseh strani; ko se je pa nekaj let po očetovi smrti lotil dela, ga je tudi izvršil kljub pomislekom svojih sestri in ugovorom nekaterih znancev, ki so bili prijatelji obeh mlinarjev z Morave. In zgodilo se je, kakor je računal oče: z velike ceste, ki je bila oddaljena le dober streljaj, se je preko ozar kmalu napravila zasilna cesta, ki je bila posebno ob tržnih dnevih polna prihajajočih in odhajajočih voz. Mlin je mlet dan in noč. Kmetje so zjutraj pripeljali pšenico ali koruzo, odšli v mesto in se opoldne vrnili ter vzeli s seboj moko, mnogi so pa pridelali mlinom počakali, dokler ni prišlo njihovo žito na vrsto. Čiča Vaska, tako so splošno nazivali mlinarja, si je kupil novo obleko in začel prihajati v mesto ter se ustavljati zdaj v tej, zdaj v oni kavarni, medtem ko njegovega deda in pradedca ni bilo v mesto niti ob največjih praznikih; Stankovići se nikoli niso zmenili za meščane in tudi mesto ni nanje gledalo kot na svoje, neredko jih je celo spravljalo v zvezo s tatvinami koruze in drugih poljskih pridelkov.

Balkanska vojna je poklicala njegovega sina, svetovna pa tudi njega samega.

Stankovića sta se borila na Marici, ob Drini in na Ceru. Oba sta šla preko albanskih gora, toda sin je zbolel na Kr-fu, oče pa se je boril še na Kaj-

HISA NAPRODAJ
E. 185 St.—lepa prostorna hiša s 8 sobami; dovoz in garaža ter lepo obdelan vrt. Sadno drevje in cvetlice. Se lahko vselite v kratkem času. Zelo dober nakup za \$12,900.
KOVAC REALTY
960 E. 185 St.

HISE NAPRODAJ
E. 173 St.—5 lepih sob—preproge—garaža, lepa lota. \$8,500. Takojšnji prevzem.
E. 174 St.—6 sob, zaprt porč; preproge. Plinska gorkota. Garaža za 2 avta. Takojšnji prevzem.
E. 78 St., od St. Clair Ave.—krasen 5-sobni bungalow, fornez na plin. 6 garaž.
Blizu jezera in E. 185 St.—6-sobni Colonial dom, zjitrkalna soba, sončni porč, gorkota na plin. garaža za 2 avta. Blizu privatnega parka in obrežja.

Vse te hiše so v najboljšem stanju ter snažne znotraj in zunaj. Cene so nižje kot pa tržne cene.

KNIFIC REALTY
820 East 185th St.
IV 1-7540 KE 1-0288

FARMA NAPRODAJ
V zelo dobrem stanju: Doyleston, O., 58¼ akra; zelo rodovitna zemlja; 2 milj na Clinton Rd., Box 102, RFD. Izvrstna hiša s 9 sobami, voda na električno pumpo, stranišče zunaj, velik kokošnjak in druga poslopja. Za podrobnosti poizveste pri Mr. Steve Gabor, 917 E. 73 St., Cleveland, O.

HISE NAPRODAJ
2 duplex hiši, vsaka za 2 družini in po 6 sob vsako stanovanje — na 780-784 ter 789-790 Babbitt Rd. Prinašati dober dohodek; "tile" kopalnica in sink, fornez na plin, dve garaži, cementiran dovoz in vse najnovejše. Dobra transportacija. V lepi slovenski naselbini. Izberite si dekoriranje po vašemu okusu.
Pokaže se samo po dogovoru.
JOHN ROBICH
General Building Contractor
KE 1-5152

makčalanu in se osemnajstega leta vrnil v svojo kočjo. Bila je prazna, le ognjišče je pričalo, da so tu še pred kratkim prebivali ljudje, v mlinu pa je ostalo polomljeno mlinsko kolo. Vasko je zmeden odšel v mesto, da poizve, kje sta žena in hčerka. Povedali so mu, da so ju že pred letom našli mrtvi v koči. Kmalu potem je prišel neki človek z druge strani Morave, mlet dva ali tri mesece in neznano kam izginil. O zločincih, ki so uničili Vaskino srečo, ni nihče ničesar določenega vedel. Vaska je zlomljen odšel na pokopališče, polskal ženini in hčerini grob, pomolil na njem in se vrnil za deset let starejši domov. Iz vojne je prinesel nekaj denarja, kupil je nov mlin, da bi imela od česa živeti on in sin, ki ga je teže in teže pričakoval. Minil je mesec, minila sta dva, a o sinu ni bilo glasu. Ko so začeli kmetje spet dovažati žito, so govorili, da je umrl na Kr-fu. Stari mlinar ni verjel niti Stevanu iz Strane, ki je trdil, da ga je pomagal pokopati. Šele ko sina niti na zimo ni bilo in je dobil uradno obvestilo o njegovi smrti, je verjel, da ga je za vselej izgubil.

Odtlej se skoraj ni pokazal v mestu. Celo s kmeti ni bil prijazen. Kakor da mu ni prav, da ga motijo v njegovi samoti. Toda če se je zgodilo, da je mlin stal nekaj dni ali samo ur, mu je bilo še neprijetneje. Ljudje mu niso sicer mogli prinesiti tolažbe, a ropotanje mlina mu je hladiilo nevidno rano.

Minilo je nekaj let. Mesto je pozabilo na njegovo tragedijo in nanj. Kmetje so se navadili na molčečega starca, toda toliko mletve kakor pred vojno ni imel. Od onstran Morave se je namreč nekdo s svojim mlinom preselil na to stran, poleg tega sta spodnja Vaskina tovariša svoja mlina razširila na dva kamna. Vendar je zase dovolj zaslužil.

Tako je, bilo vse dotlej, dokler ni onstran njive, tik ob cesti, zrasel kakor iz tal mogočen valjni mlin. Vaska je z nezaupanjem opazoval, kako so se dvigali zidovi in je le na pol poslušal zagotavljanje svojih kmetov, da bodo oni vozili samo k njemu, ker takšen mlin ne mežita, marveč ga mečka. Zgodilo se je, kakor je slutil: v novi mlin so najprej dovažali žito od

NUJNO!
Takoj želimo dobiti v najem stanovanje s 4 ali 5 sobami. Plačamo do \$100 na mesec.
Pokličite
EX 1-0947

ŽENSKA
dobi delo za pomivanje posode 8 ur na dan — 6 dni v tednu. Vpraša se pri
FANNY'S RESTAURANT
400 E. 156 St.

GOSTILNA NAPRODAJ
ima D 1 in D 2 licenci; stanovanje je zraven. V st. clairski naselbini. Cena zmerna.
Pokličite
BO 2-0911

B. J. RADIO SERVICE
1363 E. 45 St. — HE 1-3028
SOUND SYSTEM
INDOOR — OUTDOOR
Prvovrstna popravila na vseh vrst radio aparatov
Tubes, Radios, Rec. Players
Vse delo jamčeno

Zakrajsek Funeral Home, Inc.
6016 ST. CLAIR AVENUE
Tel: ENdicott 1-3113

Uncle Sam Says

Many of you are sleeping soundly these nights, secure in the knowledge that your home is paid for, that there's an education fund ready to draw upon for that son or daughter ready for college. It doesn't take a financial wizard to figure out that the regular purchase of U. S. Savings Bonds is a safe, profitable and sure way of saving, one of the best ever invented. Today is the time to join the Payroll Savings Plan at your office or the Bond-A-Month Plan at your bank. That spells financial security. U. S. Treasury Department

daleč z železnico in avtomobili, sčasoma pa so obstajali pred njim tudi kmečki vozovi. Kmetje so odpadali drug za drugim. Ta in oni se je ob priliki izgovarjal, češ da hoče žena presejano moko; saj njegov mlin ni imel sita, bile so navadne žrnje na vodo. Večina pa ga je zapustila brez opravičevanja. Ni minil mesec in Vaskine noči so postale dolge, vleklo so se od mraka do zore kakor v večnost, bile so tudi nenavadno tihe, čulo se je le padanje vode globoko v strugo in neprijetno brnenje strojev tam od ceste. Še mesec in zgodilo se je, da po dva, tri dni ni bilo nikogar k potoku, čeprav je bila tedaj jesen; prejšnja leta ob tem času ni stal mlin niti za kratko urico. Pšenice skoraj ni videl več, ta ali oni kmet je pripeljal le vrečo koruze, ker pri njem ni bilo treba čakati kakor v velikem mlinu. Stradal ni; nekaj je dala njiva, nekaj mlin, obilja pa se je odvalil med vojno.

A drugo?
Kdo je vprašal starega mlinarja, o čem je premišljeval dolge zimske noči, ko ga spalne ni hotel rešiti bučnega padanja vode v prazno? Ali je razmišljeval o svojem sinu, ki trohni kdo ve kje, namesta da bi bil pri njem in bi bila kočja polna kričanja živahnih vnukov? Ali je razmišljal o svoji ženi in hčeri, ki sta umrli grozne smrti? Trije, štirje moški so ju najprej imeli, potem pa jima prerežali vratove. Nikomur tudi ni bilo mar, če mu prihaja morda v misli dedovo pripovedovanje o planinah in številnih čredah ovac, ki so bile nekaj njihove. Tudi ga niso vprašali, ali mu je hudo, ker mu je skoraj ves zaslužek prevzel valjni mlin, ki je mlet hitreje in mnogo bolje kakor njegov. Le kak kmet je iz nagajivosti in preobrednosti pustil kos belega kruha na oknu njegove kočje, da bi starec videl, kako melje sosedov mlin. Meščani so slednjič popolnoma pozabili nanj, tudi okoliški kmetje ga niso več jemali v pogovor.

Zadnja leta je njegov mlin večasi počival po mesec dni in še dalje, toda Vaska ni nikogar, ki je pripeljal, prosil, naj drugič spet pripelje. Kakor da mu je bilo vseeno.

Tako se je zgodilo, da je slednjič visoka trava prerasla cesto, ki je vodila do njegovega mlina. Morda bi bil kdo krenil med njive, toda žal mu je bilo, da bi se koleasa zarezala v zemljo in poteptala sočno travo. V mlinu so se naselile miši in podgane, pajki so kamen zapredli čez in čez, starec pa je utonil v svoje temne misli in pozabil, kdaj se je zadnjič ustavil pred vrati težko natovorjen voz.

Vznemiril se je, ko se je nekoga jutra prebudil in je bilo tam ob cesti vse tiho.

Naglo je odšel na konec njive, da vidi, kaj se dogaja v velikem mlinu. Toda nič posebnega

ga ni bilo videti. Le nekaj kmečkih voz je stalo pred mlinom, iz katerega ni bilo slišati najmanjšega glasu. Kmetje so vznemirjeni hodili sem in tja po dvorišču in si glasno nekaj dopovedovali. Čez čas se je pojavil orožnik in jih začel razganjati.

Starec se je vrnil v kočjo.

Zadnji čas so se dogajale nenavadne stvari. Okoli velike noči je bila cesta polna domačih vojakov, ki so odhajali nekam proti planinam, že čez nekaj dni so od tam pridrveli avtomobili z nemškimi vojakmi. Nekaj dni se je čulo streljanje in potem je bilo vse tiho, le po cesti so korakali na to in ono stran raztrgani domači vojaki brez puške in čisto brez šajkače. Vsak dan se je kdo zatekel k njemu in zaprosil za kos kruha ali proje. Od teh ljudi je zvedel, da so izgubili vojno, ki so jo komaj začeli. Vračajoči se vojaki so mu tudi povedali vse drugo, kar se je dogajalo tisti čas. Vendar si starec ni znal razložiti, zakaj se je ustavil veliki mlin.

Ni si še skuhal zajtrka, ko ga je iz razmišljanja zdramil ropot voza izpred kočje. Stopil je k oknu in ostrmel. Po zarasli cesti sta se bližala dva težko naložena vozova. Pogledal je bolje. Na voze sta sedela bogata kmeta iz sosednje vasi, kmeta, ki sta ga pred leti prva zapustila. Naglo se je vrnil k svojemu poslu. Šele ko sta se

vozova ustavila pred mlinom in sta kmeta začela razbijati po vratih, je stopil iz kočje.

"Lep dan imamo, čiča Vaska, a ti še spiš!" je zaklical prvi, gospodar Mladen iz Supske.

Vaska se je sovražno ošinil. "Čemu bi vstajal, saj bedi sosed ob cesti." Pokazal je na veliki mlin in se je hotel spet umakniti v kočjo.

"Čakaj!" ga je zadržal Mladenov tovariš, "vrzi vodo na kolo pa nama zmelj! Saj še imaš mlin, ali ne?"

Starec je sovražno premeril še drugega kmeta. Milutana iz Krušara, in mu vrnil neprijazno: "Vsa leta si vozil; mimo; kako da si se danes spomnil moje žrnje?"

"Ne brbljaj neumnosti! Vodo na kolo in zmelj, sicer bodo vojaki prišli še sem, zapečatili mlin, tebe pa pognai po svetu!"

Starec ni prav razumel grožnje, toda ni hotel vpraševati dalje, po kratkem obotavljanju je odšel za vodo.

Po dolgem času je mlin spet stekel. Zaškrpalo je, se zamajal in začel hreščéče požirati rumeno pšenico. Starcu je postalo čudno pri srcu, vendar je

kmeta še vedno meril s preziranjem in sovraštvom.

Ko se je začela usipavati v kašto moka z otrobi vred, je vzkliknil Mladen z grenkim nasmehom: "Zdaj je konec pogada in belega kruha!"

"Da bi nam vsaj to pustili."

Starec ni vprašal, kaj naj pomeni njun pogovor; šele ko sta odnesla vreče na voz, je vrgl za njima: "Drugič pa odložita pri cesti!"

"Vaska, ali ne veš, da so veliki mlini zaprti? Pravijo, da ga ne bodo odprli, dokler bo trajala vojna. Prefino melje za vojne čase. Samo mline brez sita bodo pustili, zato se bomo še videli, čiča Vaska! Samo namaži kolo, da ne bo tako grdo škripalo!"

Starec ni utegnil razmišljati o kmetovih besedah, kajti kmalu je tam od velike ceste krenil že tretji voz. Molče je vzel svoj del in zmel pšenico. Popoldne je spet prišlo nekaj voz (Dalje prihodnjic)

CLEVELAND, OHIO

BROADWAY BUICK CO.

Avtorizirana agencija za prodajo in popraviljanje Buick avtov
Delo je jamčeno —
Damo proračune
Pridemo iskati in nazaj pripeljemo

Motorje prenovimo in nadomestimo — popravimo ogrođja, prebarvamo in uredimo kolesje ter zavore.

Pokličite
MI 1-8100
8400 Broadway
Za ponočno poslugu pokličite MI 1-9656

BEDFORD, OHIO

THE B. L. MARBLE CHAIR CO.

89 WILLIS AVE.
BEDFORD, OHIO

Stoli za trgovske prostore, setees, davenporti, razni stoli za pisarne, šole, banke, čitalnice, javna poslopja.

POVPRAŠAJTE
ZA CENE IN
DRUGE
PODROBNOSTI

CLEVELAND, OHIO

ZA NAJBOLJŠE NAKUPE, PRIDITE K NAM!

Nabavite si pohištvo na lahka mesečna odplačila

3-KOMADNA MODERNA OPREMA
za spalnico
\$89.88

SCOTT-BURR'S
Lake Shore Blvd.
in E. 222nd St.
RE 1-2286

Odprto, vsak petek zvečer

CLEVELAND, OHIO

GENERAL METAL HEAT TREATING INC.

941 ADDISON RD.
EX 1-2552
EX 1-2111

Postrežemo z opremo—
osebjem in izkušnjo

Za vaše probleme v kuženju železja, se obrnite na nas.

Člani American Society of Metals

BARBERTON, OHIO

The Great Northern Building & Loan Co.
BARBERTON, OHIO

Shranite vaše prihranke pri nas, kjer bodo služili lepe obresti.

Za posojila in druge bančne poslugue, pridite k nam.

MAPLE HEIGHTS, OHIO

RUSSO ORNAMENTAL IRON PRODUCTS

16592 BROADWAY
Maple Heights, Ohio
Montrose 3066

Traditional Wrought Iron of Distinction
Izdelujemo ograje za znotraj in zunaj.

EUCLID, OHIO

Pri SMITH'S ...

je primeren prostor za

Svatbo — Sprejem
Banket — Sestanek
Presenečenje — Sejo

V naši privatni obednici serviramo najbolj okusna jedila

Odpočijte se v udobnosti naših umetno prezračenih prostorov

Luksusni cocktail lounge televizija

Serviramo zajtrk — obed — večerjo — 7 dni v tednu

SMITH'S RESTAURANT
22305 Lake Shore Blvd.
Euclid 23, Ohio